

4. CIA. World Factbook: Coastline [Elektronik resourse]. – Mode of access : <http://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fieds/2060.html>.
5. Foucher M. Fronts et frontières. Un tour du monde géopolitique / M. Foucher. – Paris : Fayard, 1991. – 608 p.
6. Kazungula [Elektronik resourse]. – Mode of access : <https://en.wikipedia.org/wiki/Kazungula>.
7. List of countries and territories by land and maritime borders [Elektronik resourse]. – Mode of access : https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_and_territories_by_land_and_maritime_borders.
8. Peñón de Vélez de la Gomera [Elektronik resourse]. – Mode of access : https://es.wikipedia.org/wiki/Pe%C3%B1%C3%B3n_de_V%C3%A9lez_de_la_Gomera.

Лажник Владимир. Политико-географический анализ современной системы государственных границ на Африканском континенте. Рассмотрены пространственные особенности и структура современной системы государственных границ в Африке. Установлена степень контактности территории каждой страны, выявлены наиболее и наименее протяженные участки межгосударственных границ. Проанализирована протяженность сухопутных границ африканских стран и выделено шесть групп стран за протяженностью этих границ. Рассчитана общая протяженность государственных границ каждой страны с учетом длины береговой линии. Установлена степень извилистости государственных границ стран и выявлена прямая корреляционная зависимость между площадью государственной территории и длиной сухопутных и всех границ стран Африки.

Ключевые слова: Африка, государственная граница, страна, протяженность границы, сухопутные границы, береговая линия, коэффициент извилистости.

Lazhnik Volodymyr. Political and Geographical Analysis of the Modern System of State Borders on the African Continent. The spatial features and structure of a modern system of state borders in Africa were examined. The degree of rapport of each country territory was established, the most and the least lengthening sections of international borders were found. The length of the land borders of African countries was analyzed and six groups of countries by a length of the boundaries were identified. The total length of the state borders of each country was calculated, taking into account the length of the coastline. The degree of tortuosity of state borders was set and a direct correlation dependence between the area of national territory and length of the land borders and general borders of African countries was found.

Key words: Africa, state border, country, length of the borders, land borders, coastline, coefficient of tortuosity.

Стаття надійшла до редколегії
28.11.2016 р.

УДК 911.3:338.45(477.82)

**Сергій Пугач,
Ярослава Сосницька,
Лариса Маковецька**

Сучасний стан та трансформації галузевої структури промисловості Волинської області

Промисловість – важлива складова частина економіки. У статті проаналізовано зміни в галузевій структурі промисловості Волинської області. Основним завданням дослідження є порівняння сучасного стану промисловості Волинської області із ситуацією на початку 90-х рр. ХХ ст. Сьогодні промисловість не є провідною галуззю економіки Волинської області. Область з індустріально-аграрної стала аграрно-індустріальною. На підприємствах області виробляються прилади контролю, підшипники, лічильники води, вироби з пластмас, тканини, будівельна цегла, меблі, кондитерські, макаронні, ковбасні вироби, консерви тощо. Галузеву структуру промисловості Волинської області формують насамперед харчова (30,4 % промислового виробництва області), машинобудування (18,5 %), виготовлення виробів із деревини, виробництво паперу й поліграфічна діяльність (16,2 %). Аналіз трансформації галузевої структури промисловості Волинської області протягом 1990–2015 рр. показує зменшення частки легкої промисловості, машинобудування та зростання частки лісової й деревообробної. Указану тенденцію можна характеризувати як несприятливу. У промисловості Волинської області накопичилася низка проблем, для розв'язання яких потрібна комплексна програма розвитку.

Ключові слова: промисловість, галузь промисловості, галузева структура промисловості, Волинська область.

© Пугач С., Сосницька Я., Маковецька Л., 2016

Постановка наукової проблеми та її значення. Промисловість – надзвичайно важлива складова частина економіки. Вона є провідною галуззю матеріального виробництва, від рівня, темпів і характеру розвитку якої залежать науково-технічних прогрес та продуктивність праці в економіці, рівень задоволення безпосередніх потреб населення. Сьогодні в промисловості Волинської області, як і України в цілому, відбуваються глибокі трансформаційні процеси, переважно негативного спрямування, які можна бачити навіть неозброєним оком. Простежуємо масове банкрутство й закриття промислових підприємств, витіснення вітчизняної продукції закордонною (часто низької якості). Сформований у другій половині ХХ ст. промисловий комплекс області перебуває в глибокій кризі. Таке становище не може не викликати занепокоєння, адже переважання первинного сектору (сільське господарство, видобування корисних копалин, лісозаготівля), як правило, є ознакою низького економічного розвитку регіону. Ситуація погіршується тим, що в сучасній суспільно-географічній літературі практично відсутні ґрунтовні дослідження промисловості. Усі проблеми промисловості Волинської області тісно пов'язані між собою. Для їх розв'язання потрібна комплексна програма розвитку промисловості Волинської області, яка на сьогодні відсутня. Саме тому тему дослідження ми вважаємо актуальною й такою, що потребує подальших досліджень.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Питання промисловості Волинської області розкривається у великій кількості різноманітних публікацій переважно статистично-економічного спрямування. Серед географічних студій насамперед потрібно згадати дослідження машинобудування й промислового комплексу Волинської області в цілому В. Лажніка, харчової промисловості – В. Корчун, промисловості будівельних матеріалів – І. Мандрик, лісової та деревообробної – Н. Коцан, промислового виробництва місцевих економічних центрів – А. Слащук. Сучасний стан та історія розвитку промисловості Волині відображено в «Атласі Волинської області» (1991) [1] та «Атласі історії культури Волинської області» (2008 р.) [2]. На превеликий жаль, останньою ґрунтовною працею з глибоким аналізом промисловості Волинської області є «Сврорегіон Буг: Волинська область» (1997 р.) [3]. Упродовж останніх 20 років трапляються лише поодинокі поверхові публікації з окремих питань розвитку промислового комплексу Волині.

Мета дослідження – аналіз змін у галузевій структурі промисловості Волинської області часів Незалежності України, а основні **завдання дослідження** – порівняння сучасного стану промисловості Волинської області із ситуацією на початку 90-х рр. ХХ ст.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Соціально-економічна криза українського суспільства, негативні тенденції в господарському комплексі останніх 25 років призвели до того, що сьогодні промисловість не є провідною галуззю економіки Волинської області. Область з індустріально-аграрної стала аграрно-індустріальною, оскільки частка промисловості (разом із виробництвом та розподіленням електроенергії, газу, тепла та води) у валовій доданій вартості Волинської області у 2011 р. становила лише 14,6 %. Здійснимо порівняння: на сільське та лісове господарство припадає 16,8 %, торгівлю – 18,6 % [8]. Промисловість не є галуззю спеціалізації Волинської області в межах України. На Волині у 2014 р. вироблено лише 1,1 % загальноукраїнської промислової продукції (питома вага області за територією – 3,3 %, населенням – 2,3 %, валовою продукцією сільського господарства – 2,7 %) [8]. Незважаючи на несприятливу ситуацію, промисловість продовжує залишатись однією з важливих сфер економіки області. За середньообліковою чисельністю штатних працівників – 39,3 тис. осіб (станом на 01.01.2015 р.) промисловість перебуває на другому місці в структурі зайнятості населення області (рис. 1).

Промисловість представлено понад 300 підприємствами основного кола статистичної звітності. Із них понад 200 – великі та середні підприємства. У структурі промислового виробництва переважають харчова промисловість, машинобудування, виробництво й розподіл електроенергії, газу й тепла. На підприємствах області виготовляють прилади контролю, підшипники, водолічильники, вироби з пластмас, тканини, цеглу будівельну, меблі, кондитерські, макаронні, ковбасні вироби, консерви тощо. Індекс промислової продукції у 2015 р. відносно 2014 р. склав 98,6 % (в Україні – 86,6 %). Серед регіонів України за цим показником Волинь посіла четверте місце. Зниження виробництва в області значною мірою зумовлено скороченням обсягів у переробній промисловості, де індекс промислової продукції склав 98,5 %. Зменшення випуску продукції відбулось у металургійному виробництві, виробництві готових металевих виробів, крім машин та устаткування, виробництві меблів, ремонті й монтажі машин та устаткування, виробництві харчових продуктів, напоїв,

хімічних речовин і хімічної продукції, виготовленні виробів із деревини, виробництві паперу та поліграфічній діяльності на 0,7–15,3 %. Поряд із цим досягнуто приросту в текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів, виробництві коксу й продуктів нафтоперероблення, у машинобудуванні, виготовленні гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції на 2,2–14,7 %. У постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря випуск промислової продукції зменшився на 3,6 %. На 13,8 % зросли обсяги в добувній промисловості й розробленні кар'єрів [4; 5].

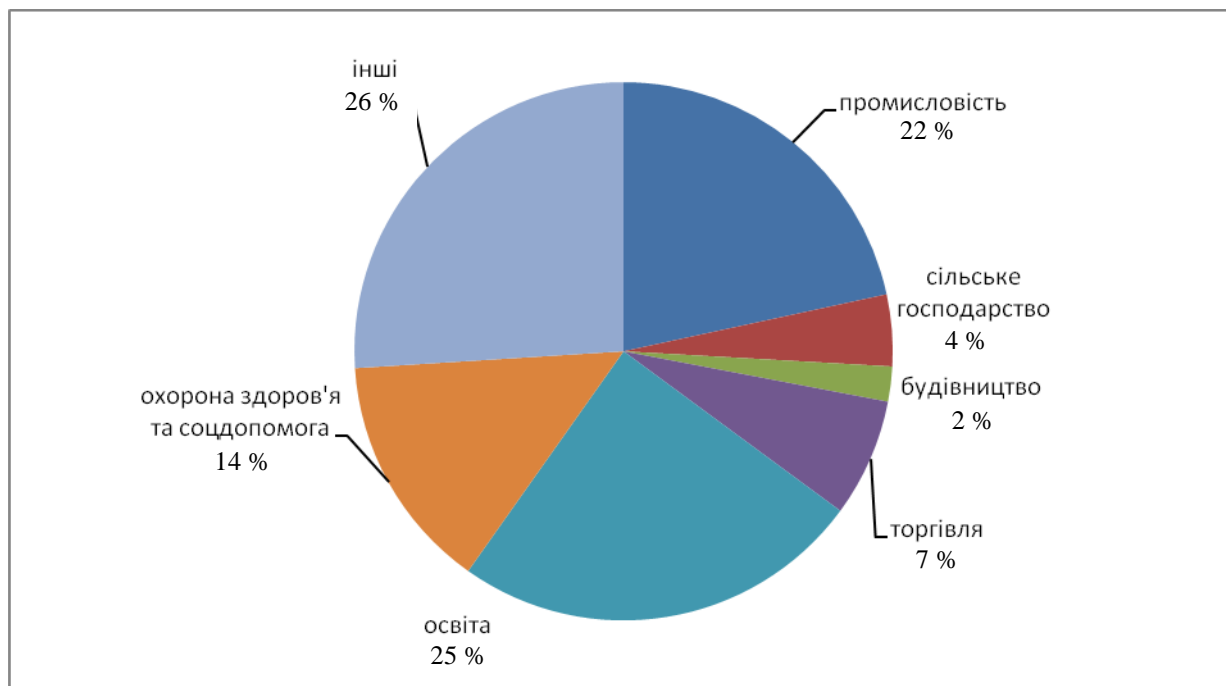

Рис. 1. Зайнятість населення Волинської області (станом на 01.01.2015 р.)

У 2015 р. підприємствами області реалізовано промислової продукції (товарів, послуг) на суму 18,4 млрд грн, що в розрахунку на одного жителя області становить 17,7 тис. грн [5]. Провідними промисловими підприємствами області є ПАТ «СКФ Україна», ТзОВ «Кромберг енд Шуберт», ПрАТ «Волиньхолдинг», ПАТ «Володимир-Волинська птахофабрика», ТзОВ «Гербор-Холдинг», ТзОВ «Модерн-Експо», ТзОВ «Кронспан УА», ДП «Автоскладальний завод №1» ПАТ Автобильна компанія «Богдан Моторс», ПАТ «Електротермометрія».

Галузева структура промисловості – це склад та співвідношення між галузями й виробництвами промислового виробництва на певній території. Галузева структура промисловості Волинської області характеризується переважанням переробної промисловості – 84,8 % (секція С) (рис. 2). На секцію D (постачання електроенергії, газу, пари й кондиційованого повітря) припадає 13,6 %. Українська частка видобувної промисловості (0,8 %) пояснюється глибокою кризою кам'яновугільної промисловості Волинської області.

Серед галузей переробної промисловості особливо виділяється харчова (виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів), на яку припадає майже третина промислового виробництва області. На другому місці – машинобудування (18,5 %), на третьому – виготовлення виробів із деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність (16,2 %). Також значну частку має хімічна промисловість (розділи 20, 22, 23, секції С) – 7,3 %. Решта галузей (видів економічної діяльності) займає менше 2 % кожна. Для виявлення змін у структурі промислового виробництва спробуємо порівняти галузеву структуру промисловості Волинської області у 1990 р. [3, с. 191] та у 2015 р. [6, с. 7].

Для цього в структурі промисловості 1990 р. поліграфічну галузь уключимо в лісову та деревообробну, будматеріалів – у хімічну, а борошномельно-круп'яну та комбікормову – у харчову промисловість. У структурі промисловості 2015 р. розділи 20, 22, 23, секції С об'єднаємо в «хімічну промисловість», секції D (постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря) й E (водопостачання, каналізація, поводження з відходами) не враховуватимемо (рис. 3).

Аналіз трансформації галузевої структури промисловості Волинської області в 1990 та 2015 рр. засвідчує різке зменшення частки легкої промисловості (із 22,7 до 1,7 %), машинобудування (на 5 %) та значне зростання частки лісової й деревообробної (на 12,7 %) промисловості. Указану тенденцію можна характеризувати як несприятливу. Як про це не боляче говорити, але промисловість Волинської області повертається до стану 20–30-х рр. XX ст. Найбільш розвиненими галузями стають харчова й деревообробна.

У промисловому комплексі Волинської області простежуємо низку проблем, які заважають його ефективному функціонуванню та розвитку. Це, насамперед, глибокі кризові явища й процеси, які розпочалися ще на початку 90-х рр. XX ст. Відбулося різке падіння обсягів випуску промислової продукції. Як уже зазначено вище, Волинська область з індустріально-аграрної стала аграрно-індустріальною.

Рис. 2. Галузева структура промисловості Волинської області (2015 р.)

Трансформація галузевої структури промисловості області відбувається в несприятливому напрямі: знижується частка наукоємних галузей (машинобудування), натомість збільшується частка

харчової, лісової й деревообробної промисловості. В інвестиційному плані промисловість Волинської області є малопривабливою. Як наслідок, низька частка наукоємних інноваційних галузей, що визначають науково-технічний прогрес. Багато промислових підприємств працюють не на повну потужність, мають великі борги або взагалі збанкрутіли.

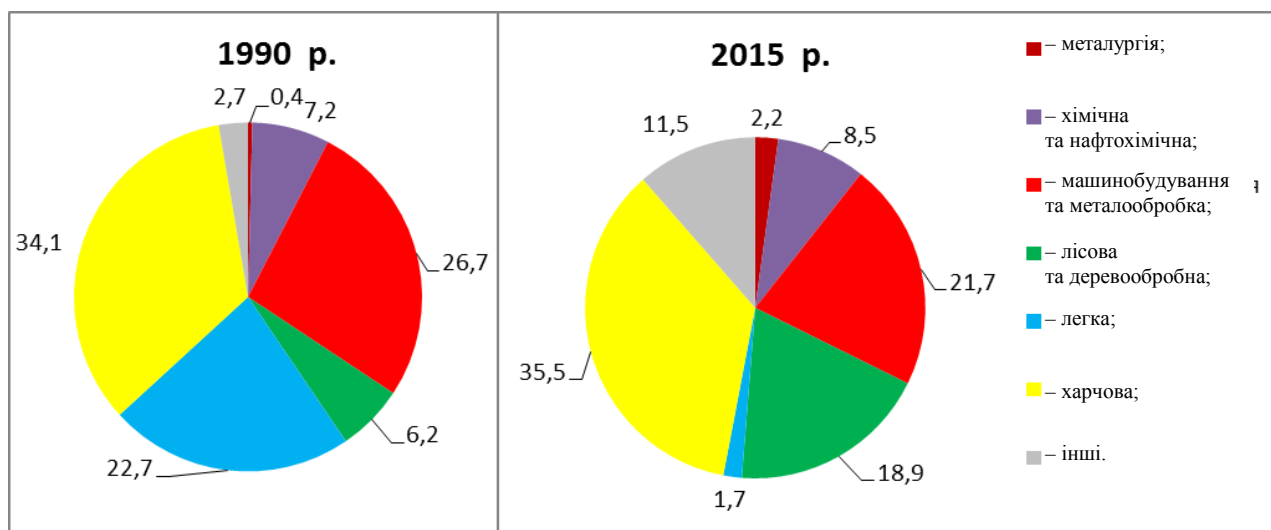

Рис. 3. Галузева структура промисловості Волинської області в 1990 та 2015 рр.

Україні повільно в області впроваджуються екологічно безпечні технології, спрямовані на мінімізацію негативного впливу на довкілля. Промислові підприємства продовжують скидати неочищені стічні води в річки, актуальною лишається проблема забруднення атмосфери. Усі проблеми промисловості Волинської області тісно пов'язані між собою. Для їх подолання потрібна комплексна програма розвитку промисловості Волинської області, яка на сьогодні відсутня.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Незважаючи на кризові явища, промисловість продовжує залишатись однією з головних сфер економіки Волинської області. У промисловому комплексі області відбуваються постійні трансформаційні процеси, переважно негативного спрямування: знижується частка наукоємних галузей (машинобудування), натомість збільшується частка харчової, лісової й деревообробної промисловості. За останні десятиріччя ґрунтовних досліджень промисловості Волинської області практично не проводили, що не може не відобразитися на ефективності управління регіоном. На нашу думку, основні зусилля варто спрямувати на комплексні географічні дослідження промисловості Волинської області та їх інтеграцію за допомогою створення детальних аналітичних, синтетичних та комплексних карт, що дасть змогу краще зрозуміти явища й процеси, які відбуваються в господарстві Волинської області, та ефективніше здійснювати процеси регулювання й керування.

Джерела та література

1. Атлас Волинської області. – Москва : ГУГК, 1991. – 42 с.
2. Атлас історії та культури Волинської області / відп. ред. Ф. В. Зузук. – Луцьк : РВВ «Вежа», 2008. – 112 с.
3. Єврорегіон Буг: Волинська область / за ред. Б. П. Клімчука, П. В. Луцишина, В. Й. Лажніка. – Луцьк : РВВ ВДУ, 1997. – 448 с.
4. Офіційний сайт Головного управління статистики у Волинській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/>
5. Соціально-економічне становище області за 2015 рік (статистика) // Офіційний сайт Волинської обласної ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://volynrada.gov.ua/news/sotsialno-ekonomichne-stanovishche-oblasti-za-2015-rik-statistika>.
6. Статистичний бюлетень «Промисловість Волині за 2015 рік» / відп. за вип. С. О. Щербакова. – Луцьк : ГУС у Волин. обл., 2016. – 25 с.
7. Статистичний збірник «Промисловість Волині» / за ред. Л. С. Баранюк. – Луцьк : ГУС у Волинській області, 2015. – 57 с.
8. Статистичний щорічник Волинь 2014 / ред. В. Ю. Науменко. – Луцьк : ГУС у Волинській області, 2015. – 490 с.

Пугач Сергей, Сосницкая Ярослава, Маковецкая Лариса. Современное состояние и трансформации отраслевой структуры промышленности Волынской области. Промышленность является важной составной частью экономики. В статье проанализированы изменения в отраслевой структуре промышленности Волынской области. Основной задачей исследования является сравнение современного состояния промышленности Волынской области с ситуацией в начале 90-х гг. XX ст. Сегодня промышленность не является ведущей отраслью экономики Волынской области. Область вместо индустриально-аграрной стала аграрно-индустриальной. На предприятиях области производятся приборы контроля, подшипники, счетчики воды, изделия из пластмасс, ткани, строительный кирпич, мебель, кондитерские, макаронные, колбасные изделия, консервы и т. п. Отраслевую структуру промышленности Волынской области формируют, прежде всего, пищевая (30,4 % промышленного производства области), машиностроение (18,5 %), изготовление изделий из древесины, производство бумаги и полиграфическая деятельность (16,2 %). Анализ трансформации отраслевой структуры промышленности Волынской области в течение 1990–2015 гг. показывает уменьшение доли легкой промышленности, машиностроения и рост лесной и деревообрабатывающей. Указанную тенденцию можно характеризовать, как неблагоприятную. В промышленности Волынской области наблюдаем ряд проблем, для решения которых необходима комплексная программа развития.

Ключевые слова: промышленность, отрасль промышленности, отраслевая структура промышленности, Волынская область.

Puhach Sergij, Sosnytska Iaroslava, Makovetska Larisa. The Modern State and Transformations of Branch Structure of Industry of the Volyn Region. Industry is an important part of the Economy. The changes in the branch structure of industry of Volyn region are analyzed in the article. The main task of research is comparing of the modern state of industry of the Volyn region to the situation in the beginning 90th XX century. Today industry is not leading sector of the economy of Volyn region. The region instead of industrially-agrarian became agro-industrial. On the enterprises of region the control devices, bearing, water meters, plastics, textiles, building brick, furniture, confectionery, macaroni, sausages are produced. The branch structure of industry of the Volyn region is formed food industry (30,4 % of regional industrial production), mechanical engineering (18,5 %), manufacture of wood products, paper and printing (16,2 %). The analysis of transformation of branch structure of industry of the Volyn region during 1990–2015 shows diminishing of share of light industry, mechanical engineers and height of share woodworking industry. It is a negative tendency. There are many problems in industry of the Volyn region for the decision of which the complex program of development is needed.

Key words: industry, branch of industry, branch structure of industry, Volyn region.

Стаття надійшла до редколегії
12.12.2016 р.

УДК 911.3:33(477.82)

**Алла Потапова,
Надія Краснопольська**

Сучасна територіальна й функціональна організація системи закладів охорони здоров'я міста Дубно та Дубенського району

Досліджено основні підходи до організації та стратегічного управління сучасною мережею медичних закладів. Детально розглянуто та проаналізовано їх функціональну й часову організацію, розподіл медичних працівників за кваліфікацією, структуру захворюваності населення, акцентовано увагу на їх причинах і наслідках. Обґрунтовано необхідність удосконалення надання населенню медичних послуг за допомогою різноманітних програм державної підтримки галузі, створення міцної правової основи господарської діяльності на цьому ринку. Визначено особливий характер та виняткове значення надання вчасної медичної допомоги для життя й здоров'я людини.

Ключові слова: охорона здоров'я, медичні послуги, медична допомога, рівень захворюваності.

Постановка наукової проблеми та її значення. Становлення ринкової економіки в нашій країні супроводжується низкою негативних явищ, що відбуваються на сучасному етапі в структурі